

VLAAMS JEUGD- EN KINDERRECHTENBELEIDS- PLAN

Advies van de Vlaamse Raad voor Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, Wetstraat 34-36, 1040 Brussel
W www.vlaamseraadwvg.be – T +32 2 209 01 11 – E info@vlaamseraadwvg.be

Adviesvraag	over het (ontwerp van) het Vlaams jeugd- en kinderrechtenbeleidsplan 2025-2029
Adviesvrager	Melissa Depraetere - Viceminister-president van de Vlaamse Regering en Vlaams minister van Wonen, Energie en Klimaat, Toerisme en Jeugd
Ontvangst adviesvraag	21 juli 2025
Decretale opdracht	adviesfunctie
Goedkeuring	Sectorale kamer Gezin en Jongerenwelzijn bij consensus op 4 september 2025
Contactpersoon	Barbara Krekels bkrekels@serv.be

Inhoud

Advies	4
1. Algemene appreciatie	4
1.1 Proces	4
1.2 Inhoudelijk	6
2. De vier prioriteitenplannen	7
2.1 Instrumenten	7
2.2 Doelgroepen	7
2.3 Bedenkingen per prioriteitenplan	8

Advies

1. Algemene appreciatie

Tevreden met transversale ambitie en 4 prioriteiten van het JKP

De Vlaamse Raad voor Welzijn, Volksgezondheid en Gezin (hierna: de raad) waardeert het voorliggende ontwerp van het Jeugd- en Kinderrechtenbeleidsplan 2025-2029 (hierna: JKP). Het JKP tracht met zijn 4 prioriteiten en bijhorende doelstellingen de aparte beleidsdomeinen te overstijgen en laat ze samen aan een geïntegreerd jeugd- en kinderrechtenbeleid werken. Deze transversale ambitie vormt een mooie verdienste van het plan.

De raad onderschrijft de keuze voor de vier prioriteiten. Ze spelen accuraat in op de aandachtspunten in het VN-kinderrechtenverdrag. Ook de jaarlijkse thematische focus biedt kansen om jeugd- en kinderrechten structureel onder de aandacht te brengen.

1.1 Proces

Sla de brug naar het federale beleidsniveau

De verwijzingen naar internationale verdragen en Europese beleidsinstrumenten zijn een meerwaarde in het plan. Voor de raad ontbreekt echter nog de brug naar het federale beleidsniveau. Voor het welslagen van dit transversale plan en om zoveel mogelijk kansen te grijpen om de sociale pijler van de EU-Kindgarantie uit te bouwen, is het belangrijk om ook de federale bevoegdheden aan te spreken en met het federale beleidsniveau samen te werken.

Een mooie kans voor een constructieve samenwerking tussen het Vlaamse en het lokale beleidsniveau

Het is goed dat de link naar de lokale besturen duidelijk wordt gelegd. Het JKP biedt volgens de raad kansen om het Vlaamse en het lokale beleid (vertaalslag naar lokale beleidsplannen) op elkaar te laten ingrijpen en vanuit die samenwerkingslogica jeugd- en kinderrechten concreet vorm te geven op het lokale niveau. Immers, als Vlaanderen zelf zijn horizontale, transversale ambities waar maakt, zorgt dit voor een houvast om op lokaal niveau ook meer transversaal in te spelen op lokale dynamieken.

- Zorg voor richtinggevende inhoudelijke kaders voor de lokale besturen

Het plan geeft veel vrijheidsgraden aan de lokale besturen waarmee ze het JKP naar een lokaal jeugd- en kinderrechtenbeleid kunnen vertalen. Deze vrijheid in het bepalen van voorwaarden moet voor de raad wel gepaard gaan met duidelijke, inhoudelijk richtinggevende kaders die

ervoor zorgen dat alle kinderen en jongeren gelijkwaardig bejegend worden, ongeacht waar ze wonen.

Lokale besturen moeten voldoende ondersteuning krijgen en actief uitgenodigd worden om mee te werken aan het uitwerken van de acties en projectvoorstellen. Alleen via een participatief traject kan vooraf goed worden nagegaan hoe een actie lokaal vorm kan krijgen. Daar waar lokale besturen in de acties de rol van regisseur of verbinder toebedeeld krijgen, moeten ook concrete regie-instrumenten of ondersteuning voorzien worden.

Er moeten voldoende garanties zijn dat alle stakeholders in de uitvoering van de acties betrokken zijn. De raad roept op om in de projectoproepen duidelijk te maken welke partners betrokken moeten zijn om de acties uit te werken.

Zet het participatietraject onvermoeibaar verder bij de uitwerking van het plan

Dit ontwerp JKP is met veel inspraak en overleg tot stand gekomen. De raad waardeert die participatieve aanpak, in het bijzonder het betrekken van kinderen en jongeren zelf.

Het plan is bondig, helder en overzichtelijk. Dit houdt tegelijk in dat er nog veel zal moeten verduidelijkt en uitgewerkt worden. De raad roept op om de participatieve aanpak standvastig door te trekken naar de uitvoering waar de acties in overleg met alle betrokken stakeholders¹ concreet vorm zullen krijgen.

- Om kinderen en jongeren in armoede te bereiken, lijkt het de raad goed om het Vlaams Netwerk tegen armoede aan te spreken. Zij brengen verschillende verenigingen met jongerenwerking samen.
- De raad wijst erop dat voor socio-economische expertise ook Jong SERV betrokken kan worden.

Verduidelijk hoe de monitoring en rapportering zal verlopen

Het JKP voorziet zeer terecht in monitoring en rapportering over de voortgang van het plan. Dit is een cruciaal element van een goede PDCA²-cyclus. Het is voor de raad echter nog onvoldoende uitgewerkt hoe dit concreet zal gebeuren. Het plan moet duidelijk maken wie verantwoordelijk is voor de uitvoering van de acties, of er extra middelen beschikbaar zullen zijn en hoe wordt nagegaan of de acties werken voor de verschillende doelgroepen.

¹ Stakeholders zijn de belanghebbende personen of organisaties die invloed ondervinden van het Jeugd- en Kinderrechtenbeleidsplan. Het gaat dus over de kinderen en jongeren, de gezinnen, de overheid (verschillende beleidsniveaus), het middenveld, de wetenschap, de initiatiefnemers in zorg en ondersteuning (organisatoren van het aanbod).

² PDCA Plan Do Check Act

1.2 Inhoudelijk

Meer focus op kinderen nodig

De raad merkt op dat de doelstellingen en bijgaande acties in het algemeen erg zijn toegespitst op jongeren en vraagt om meer aandacht te schenken aan jonge kinderen.

Het is jammer dat het plan niet duidelijk maakt wat de rol van de Huizen van het Kind kan zijn, die op gemeentelijk vlak toch een instrument zijn voor een geïntegreerde aanpak. Ook de link naar buitenschoolse opvang en activiteiten (BOA) waar de lokale besturen een regierol hebben, kan sterker gelegd worden.

Zonder onderwijs aan boord, geen slagkrachtig JKP

Er gaat te weinig aandacht naar onderwijs als hefboom voor een slagkrachtig JKP. Naar school gaan maakt deel uit van de leefwereld van de meeste kinderen en jongeren. Leren is een basisrecht. Het feit dat onderwijs geen duidelijke plek heeft in dit plan is een hiaat en zal ook de samenwerking op lokaal niveau bemoeilijken.

Focus van JKP moet op transversale en coördinerende acties liggen

De raad betreurt dat het JKP ook acties bevat die in feite onder het beleid van één specifiek beleidsdomein thuishoren³. Daardoor kunnen de middelen van het JKP minder naar de coördinerende acties gaan waarvoor ze zijn bedoeld. De raad vraagt om er alert voor te blijven dat acties niet ingezet worden om bepaalde hiaten in de individuele beleidsdomeinen te ondervangen. De middelen van JKP moeten naar transversale opdrachten kunnen gaan zoals het organiseren van lerende netwerken en het bouwen van bruggen tussen beleidsdomeinen.

³ Zoals bijvoorbeeld werken aan een pestvrij schoolklimaat.

2. De vier prioriteitenplannen

2.1 Instrumenten

Er wordt op heldere wijze benoemd welke de verschillende instrumenten zijn die zullen ingezet worden om het JKP uit te voeren. Het is goed dat er ruimte wordt gemaakt voor proeftuinen en experimenten op lokaal niveau. Ook de projectoproep is een werkbaar instrument voor de lokale besturen. Het is positief dat de diversiteit van de lokale besturen aandacht krijgt bij de projectoproepen, zodat er ruimte blijft voor maatwerk.

- Projecten moeten vertrekken van heldere principes, en voor de uitvoering moeten voldoende tijd en middelen voorzien worden.
- De raad roept op om in de projectoproepen duidelijk te maken welke partners betrokken moeten zijn om de acties uit te werken.
- De raad roept op om voldoende tijd te voorzien voor het indienen van projectvoorstellen.
- De raad vraagt om aandacht te hebben voor steden en gemeenten die niet in de projectoproepen zijn gevat. Er moet voor gezorgd worden dat zij ook stappen in de goede richting kunnen zetten.
- Specifiek voor de laatste thematische focus in 2029 'Samenleven in solidariteit' vraagt de raad om tijdig voorbereidende trajecten op te starten. Het thema vraagt wel wat inspanning om tot de nodige contacten en vertrouwensbanden te komen. Door een voortraject te lopen zullen de projecten in de startblokken staan tegen het begin van 2029.

2.2 Doelgroepen

Werk aan een systematische doelgroep-reflex

Bouwen aan **een inclusieve samenleving** waarin alle kinderen en jongeren tot hun recht(en) komen en zich kunnen ontplooien, blijft een grote uitdaging. Daarom is de raad erg tevreden dat er benadrukt wordt dat het JKP een plan is voor *alle* kinderen en jongeren in Vlaanderen en Brussel.

Het expliciet benoemen van de verschillende doelgroepen wordt gewaardeerd. Er is in de vertaling naar concrete acties ook aandacht voor meer doelgroep specifieke maatregelen, maar toch vindt de raad dit in nog niet altijd consequent genoeg terug. Soms wordt er naar specifieke doelgroepen verwezen, maar vaak worden de doelgroepen helemaal niet genoemd. De raad merkt op dat de doelgroepen kinderen en jongeren met een handicap en kinderen en jongeren met een vluchtverhaal of migratieachtergrond iets minder aan bod komen in het plan dan andere doelgroepen. Ook de aandacht voor opgroeien in armoede komt nog te weinig uit de verf. Armoede raakt aan alle beleidsdomeinen (en moet dus niet enkel bij vrije tijd en wonen aan bod komen).

De raad is van mening dat er nog een gedegen afwegingskader ontbreekt dat, per prioriteit en doelstelling en bij de acties, de systematische aandacht voor doelgroepen borgt en screent waar de blinde vlekken zijn. De raad vraagt om deze systematische doelgroep-reflex in te bouwen.

Bouw garanties in voor het 'recht op leren'

Het 'recht op leren' van elk kind en elke jongere moet worden gegarandeerd, met bijzondere aandacht voor de verschillende doelgroepen. Voor de raad moet het plan ook duidelijke garanties opnemen voor toegang tot inclusief onderwijs, waarbij de nodige ondersteuning wordt voorzien om die inclusie mogelijk te maken.

2.3 Bedenkingen per prioriteitenplan

Hierna formuleert de raad nog een aantal bedenkingen per prioriteitenplan.

2.3.1 Prioriteitenplan Goed in je vel

Het mentale welzijn van kinderen en jongeren blijft een belangrijk aandachtspunt en vindt meer dan terecht opnieuw zijn plaats in een transversaal plan.

- De raad is tevreden dat het sociaal-emotioneel leren meer aandacht krijgt.
- Ook de internationale verankering van het thema via het Harmony project stemt tot tevredenheid.
- De raad vindt het positief dat er wordt geïnvesteerd in de samenwerking tussen het jeugdwerk en de jeugdhulp en ziet in het plan sterke aanknopingspunten voor de jeugdhulp. De raad vindt het wel opmerkelijk dat hier niet naar het decreet over de organisatie van een geïntegreerd gezins- en jeugdhulpbeleid wordt verwezen.
 - De raad wijst erop dat structurele samenwerking ook structurele middelen, tijd en een helder mandaat vraagt.
 - De raad waardeert de preventieve benadering en de inzet op het versterken van de mentale veerkracht van kinderen en jongeren, maar roept op om ook een concreet kader, en bijgaande middelen, te voorzien voor de toeleiding naar (meer gespecialiseerde) hulpverlening.
 - De raad denkt dat het voorzien in een structurele intermediaire figuur die bruggen slaat tussen jeugdhulp en jeugdwerk een meerwaarde kan hebben en een plaats in de acties verdient.
 - De raad vraagt om aandacht te behouden voor een laagdrempelige benadering. Hij stelt zich de vraag of één OverKophuis per ELZ daaraan tegemoet komt. Zal de drempel voor jongeren met een hulpvraag dan laag genoeg zijn?

- De raad meent dat er meer aandacht aan de gezinscontext moet besteed worden, in het bijzonder om de band tussen uithuisgeplaatste kinderen en hun ouders te versterken.
- De raad vraagt om ook de rol van de huizen van het kind, die vandaag ook een netwerkfunctie hebben voor o.a. opvoedingsondersteuning, en zich op jonge kinderen en gezinnen richten, hier te verduidelijken.
- De raad betreurt het feit dat het brede begrip 'integriteit' in de doelstellingen werd vernauwd naar 'pesten'.
 - Op zijn minst zou, bij de acties die verwijzen naar pesten, de koppeling kunnen gemaakt worden met andere beleidsdomeinen waar rond pesten en integriteit wordt gewerkt.
 - Er kan ook een link naar het Vlaams actieplan mediawijsheid (cyberpesten) worden gelegd.
 - De raad vraagt ook om inzake pesten en integriteit extra aandacht te geven aan 'jongeren op de werkvloer' waar ze een kwetsbare groep zijn. In het algemeen zou nog meer aandacht mogen gaan naar de linken tussen de prioriteitenplannen 'Goed in je vel' en 'De weg naar volwassenheid'.

2.3.2 Prioriteitenplan Ruimte om jong te zijn

- De raad meent dat deze brede benadering van fysieke en sociale ruimte zeker kansen biedt voor kinderen en jongeren uit de verschillende doelgroepen. De raad beveelt hier wel aan om, in het bijzonder voor kinderen en jongeren met een handicap, de toegankelijkheid te verzekeren door afspraken te maken over begeleiding en vervoer.
- Het lokale ruimtelijke beleid heeft een grote impact op deze prioriteit. De raad meent dat kinderen en jongeren erkend zouden moeten worden als mede-eigenaars van die publieke ruimte zodat lokale besturen nog meer worden aangespoord om ruimte voor kinderen en jongeren te creëren. De raad is ervan overtuigd dat het JKP op dit vlak een stuk ambitieuzer kan.
- Het prioriteitenplan Ruimte op jong te zijn focust vooral op jongeren. De raad vraagt meer aandacht voor kinderen in de publieke ruimte en vraagt om een duidelijke link te leggen met de regierol van de lokale besturen in het kader van de buitenschoolse opvang en activiteiten. Actie 4 verwijst er wel naar, maar dit moet nog beter worden uitgewerkt.

2.3.3 Prioriteitenplan De weg naar volwassenheid

Dit prioriteitenplan sluit goed aan bij de realiteit van alle jongeren, inclusief jongeren uit de doelgroepen. Het belang van extra aandacht voor transities kan, zeker voor jongeren uit doelgroepen (cfr. jeugdhulp), moeilijk worden onderschat.

- De raad vraagt om voor deze prioriteit in het bijzonder voldoende in te zetten participatietrajecten van jongeren. Er moet meer inzicht komen in wat jongeren in het algemeen, maar zeker jongeren uit de doelgroepen, nodig hebben en in welke drempels ze ervaren.
- De raad is tevreden dat er specifieke aandacht naar dak- en thuisloosheid gaat. Het zou goed zijn hier ook te verwijzen naar de intersectorale teams die werken met jongeren die dak- of thuisloos zijn, of er een risico toe hebben.
- De raad merkt op dat de aandacht voor jongerenrechten wat dreigt te verdwijnen van zodra de jongeren de wereld van het werk betreden en vraagt om er in het JKP over te waken dat het jongerenperspectief in het beleid rond werk niet verloren gaat.

2.3.4 Prioriteitenplan Samenleven in solidariteit

- De raad vraagt aandacht voor het risico dat vrije tijd en engagement vooral georganiseerd wordt binnen bestaande (lokale) circuits waar jongeren uit bepaalde kwetsbare doelgroepen moeilijk aansluiting vinden. Om dat te doorbreken moeten brede, laagdrempelige organisaties en het meer gespecialiseerde aanbod meer samenwerken.
- De raad vraagt om ook in dit prioriteitenplan aandacht voor inclusief en cultuursensitief onderwijs op te nemen.
- De raad merkt op dat veel acties hier een focus hebben op onderzoek. Er moet ook nagegaan worden hoe de acties de doelgroepen zullen bereiken.